

Заклав міцний фундамент розвитку краєзнавчих досліджень та музейної справи

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника Острога

Сімдесят п'ять років тому – 23 квітня 1945 року – у Кременці помер **Михайло Андрійович Тучемський** – православний церковний і освітній діяч, краєзнавець, засновник і перший керівник історичного музею в Острозі (нині – головний музей Державного історико-культурного заповідника у замку князів Острозьких).

Він народився 5 (17) вересня 1872 року в селі Понель Рівненського повіту, де його батько був парафіяльним священником. Пізніше звідти отця Андрія перевели у Кременець на помітну посаду духівника Волинської православної семінарії, яку він свого часу закінчував. У цій семінарії здобув середню богословську освіту і його син Михайло. Пізніше М. А. Тучемський працював учителем церковно-парафіяльної школи при Почаївській лаврі, очолював один із лаврських хорів, а після висвята обійняв сільську парафію на Кременеччині і пов'язане з цією посадою завідування місцевою школою з викладання Закону Божого. Шкільна діяльність о. Михайла, його позабогословські бесіди і читання для селян привернули увагу єпархіального училищного керівництва, і з 1904 року він отримав призначення на посаду «наблюдателя» (спостережника, інспектора) церковно-парафіяльних шкіл Острозького повіту зі зарахуванням у штат Острозького Богоявленського собору. У підпорядкуванні спостережника було 130 шкіл пові-

ту, зокрема, заклади освіти в Острозі – при соборі і на Новому місті. Низку цих шкіл відкрили чи збудували для них нові приміщення за безпосередньої участі о. М. Тучемського. Він став справжнім наставником сільських учителів, дбав про їхній добробут, листувався з підлеглими педагогами, коли ті перебували на фронтах Першої світової війни. І з-поміж очільників більшовицького повітового ревкому Острога, і серед керівників селянського повстання проти цього ревкому масмо сільських учителів, яких М. Тучемський свого часу наставляв на мирну працю з дітьми.

Він став одним з ініціаторів перенесення в Острозі частки мощів преподобного Федора, князя Острозького (1907 р.), ювілейних урочистостей зі вшанування пам'яті фундатора ака-

демії і друкарні князя Василя-Костянтина Острозького до 300-річчя з дня його смерті (1908 р.), створення релігійно-просвітницького Братства імені князів Острозьких і відкриття при Братстві давньохвищца острозьких старожитностей (1909 р.). Діяльність Братства увінчалась реставрацією замку князів Острозьких, яку розпочали 1913 р., і відкриттям у ньому історичного музею, наукової бібліотеки та залу для народних читань, що відбулося 11 (24) серпня 1916 р. Першим завідувачем та зберігачем фондів музею та бібліотеки став о. Михайло Тучемський. У численних публікаціях у церковній періодиці він популяризував острозьку давнину, спадщину князів Острозьких та Острозької академії. Зробив спробу віднайти місце захоронення праху князя В.-К. Острозького.

Радянський ревком і польська адміністрація усунули його від керівництва Острозьким історичним музеєм. Останні десятиріччя свого життя о. Михайло Тучемський перебував на посаді настоятеля кафедрального собору в Кременці у сані митрофорного протоєрея.

Завдяки ініціативам і діяльності о. Тучемського був збережений замок князів Острозьких, унікальні писемні, речові, образотворчі та архітектурні пам'ятки їх доби, закладено міцний фундамент розвитку краєзнавчих досліджень та музейної справи в місті. ■

